

บทที่ 5

บทสรุป

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 2,076 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 327 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นแต่ละชั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของแต่ละอำเภอ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 327 คน ได้มาจาก 109 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครู ที่ปรึกษา 1 คน และครูแนะแนว 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตามวงจรเดมมิ่ง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามวงจรเดมมิ่ง ทั้ง 4 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตอบแบบสอบถาม
2. ผู้ศึกษาค้นคว่านำหนังสืออนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อประสานงานโดยตรงกับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ตอบแบบสอบถามและติดตามขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า จำนวน 327 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) 4 ด้าน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 สรุปผลดังนี้

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยในด้านการวางแผน (Plan) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านการปฏิบัติ (Do) ด้านการตรวจสอบ (Check) และด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน (Plan) พบว่า โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายของ

2. ด้านการปฏิบัติ (Do) พบว่า โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษานับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครอบคลุมทั้ง 5 กระบวนการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน รongลงมา ได้แก่ จัดทำบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษาผลิตหรือจัดหาสื่อ / นวัตกรรม ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของคุณประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการตรวจสอบ (Check) พบว่า โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประเมินด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร รongลงมา ได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้มีความเข้มแข็งมั่นคงต่อไป การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

4. ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) พบว่า โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการประชุมพิจารณารายงานคณะกรรมการประสานงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา รongลงมา ได้แก่ ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา แต่ละคนจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอหัวหน้าระดับชั้น (ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน) ทุกสิ้นภาคเรียน การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับเสนอคณะกรรมการประสานงาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาค้นคว้าพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ ดังนี้

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองยศ อุดรศาสตร์ (2546) ได้ศึกษาการดำเนินงาน ระบบดูแล

การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผน (Plan) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนงานเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารงาน ซึ่งเป็นการดำเนินการเลือกวิธีปฏิบัติจากแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง การวางแผนควรดำเนินการจัดสำรวจปัญหาและความต้องการของนักเรียน ตรวจสอบผลการประเมินงานในปีที่ผ่านมา มีการกำหนดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินงานแต่ละคน จัดทำแผนปฏิบัติงานตลอดปี มีการจัดของงบประมาณ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ปฏิบัติตามกำหนดในแผน และดำเนินงานตามขั้นตอนของโครงการต่าง ๆ มีการติดตามผล ประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ จำรัส นองมาก (2545, หน้า 113 – 114) ได้กล่าวถึง วงจร PDCA ด้านการวางแผน (Plan) ว่า เป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมี

การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือด้านการปฏิบัติ (Do) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย มาตรการไว้อย่างชัดเจน มีการจัดพิมพ์คู่มือชุดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ สอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540, หน้า 83 – 84) กล่าวถึงวงจรคุณภาพด้านการปฏิบัติว่า การลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่กลุ่มจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาตามบทบาทหน้าที่ วิธีการแก้ปัญหา และระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามแผน โดยพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ ให้ความรู้กับทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจงเพื่อให้ทุกคนได้รับรู้แผน และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ พิจารณาเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง และมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้หลักสถิติ

การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาจากด้านการปฏิบัติ (Do) คือ ด้านการตรวจสอบ (Check) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เข้าใจความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และในปัจจุบันทุกคนมีความรู้ความเข้าใจว่าการตรวจสอบเป็นการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการของกิจกรรมต่างๆ ว่ามีการปฏิบัติหรือมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงอุปสรรคด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จอร์จ นองมาก (2545, หน้า 113 – 114) ได้กล่าวถึง การตรวจสอบประเมินผล (Check) ว่า เป็นการประเมินผลการดำเนินงานในเวลาหนึ่งว่างานสำเร็จมากน้อยแค่ไหนเด่นด้อยเพียงใด ถ้าเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่คาดหวังเอาไว้กับสิ่งที่ทำได้จริง การประเมินผลในขั้นตอนนี้เพื่อต้องการทราบสภาพการดำเนินงานจริงว่าเป็นเช่นไร จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหรือการตรวจสอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป เช่น ถ้าผลการปฏิบัติในช่วงเวลาที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังเอาไว้ ก็ปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสม หรือถ้าผลการปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายแล้วในการดำเนินการต่อไปจะได้ปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นกว่าเดิม เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกลุ่มงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2546,

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ เขต 1 ผู้ศึกษาค้นคว้ามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านการวางแผน (Plan) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนฝึกอบรมบุคลากรโดยเฉพาะครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ให้มีความรู้ความสามารถ ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเบื้องต้น มีเทคนิคหรือทักษะต่าง ๆ ในการจัดทำสื่อ / นวัตกรรม ที่สนับสนุนการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการปฏิบัติ (Do) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำสื่อ / นวัตกรรมในการ สนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง และควรจะสนับสนุนให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา นำเสนอข้อมูล ความรู้หรือเทคนิควิธี ที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้การดำเนินงานดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการตรวจสอบ (Check) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ คณะกรรมการอำนวยการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานทุก ระดับอย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้ คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำรายงานเป็นภาพรวมของสถานศึกษา เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยให้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนประสบความสำเร็จ

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาหารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนที่เหมาะสม